

FONGSULSSKIPANIN KREVUR ÁBØTUR

Á ráðstevnu Auluni í Finsen í farnu viku setti Amnesty International Føroya Deild sjóneyku á fongsulviðurskipti í Føroyum.

Amnesty International hevur seinastu tíðina varpað ljós á hvussu fongsulviðurskipti eru

í Føroyum, og hvørja ávirkan tað hevur á fangarnar og á Føroyar sum rættarsamfelag.

– Vit hava vitað, at tað hevur verið eitt skandinaviskt fænomen at vit brúka langar varðhaldsfongslingar og avbyrgingar. Vit hava arbeitt við tí í fleiri ár, og vit hava fingið innlit í hagtøl,

sum geva ábendingar um, at vit brúka nógva avbyrging, sigur Katrin á Neystabø, forkvinna í Amnesty International.

– Meira vit eru komin inn í málið, meira er tað vorðið greitt, at eitt svar skal finnast í fongsulviðurskiptunum.

Grundleggjandi trupulleikin í

Føroyum er tann, at í Mjørkadali eru bæði fangar, sum sita dóm, og fangar, sum eru í varðhaldi. Vanliga sita varðhaldsfangar og vanligir fangar ikki saman tí varðhaldsfangar hava munandi harðar fongsulsregime, enn vanligir fangar hava.

Úrslitið av tí hevur í Føroyum

verið, at varðhaldsfangar fáa enn harðari treytir, ofta umvegis avbyrging, meðan vanligir fangar eisini missa rættindi í fongsli-num fyri at geva pláss fyri varðhaldsfangunum.

SAMANBORIÐ VIÐ DAN-MARK ER MJØRKA-DALUR EITT PARADÍS

STEINAR PATURSSON

Fangar í Føroyum skulu vera takksamir fyri at sleppa at sita í Mjørkadali og ikki eitt av fongsulunum í Danmark. Samanborið við harða og ráða danska fongsulsumhvørvið eru umstøðurnar í Mjørkadali lítið afturímóti, og tilveran hjá fangunum har er munandi betri.

Soleiðis greiddi Peter Jørgensen, ein danskari í 50'unum, frá, sum eftir eitt lív sum karrierukriminellur hevur roynt at sitið bæði sum fangi í Danmark og í Føroyum.

Peter Jørgensen greiddi frá, at hann tíðliga í lívinum tók avgerð um at verða karrierukriminellur. Peter Jørgensen gjørdist misbrúkarar av amfetamin, og yvirhøvur gjørdi hann nógva burtur úr at taka rúsevni og rúsdrekka. Rúsevnismisnýtsla er ikki bílig, og misnýtslan mátti figgjast onkrastaðni frá, og tí framdi Peter Jørgensen innbrot fyri at figgja misnýtsluna.

Handtíkin ferð eftir ferð

Tað var ikki leingi, áðrenn Peter Jørgensen kom í skotmálan

hjá lögregluni, og hann varð áhaldandi handtíkin fyri ymisk lógarbrot, millum annað at ganga við knívi og tvær ferðir fyri at ganga við skarpladdari pistól. Tað var ikki nógva, ið Peter Jørgensen ikki náddi at gera í kriminellu tilveruni, gjørdi hann greitt.

– Eg havi ikki framt morð, og eg havi ikki framt seksualbrotsverk. Annars havi eg gjørt alt, segði Peter Jørgensen.

Endin gjørdist, at Peter Jørgensen fekk átta ára fongsulsrevsing, og við kriminellu lívsleiðini hevði hann fingið sær figgindar í kriminellu undirverðini í Danmark, sum vildu honum til lívs. Neyðugt var tí at flyta hann úr fongsli í fongsul, og at enda varð hann fluttur til Mjørkadals.

Og at koma til Mjørkadals var eitt kultursjokk.

Fara við tær sum eitt menniskja

Í donsku fongsulunum vóru umstøðurnar annarleiddis og munandi harðari. Talan var um eitt hart og rátt umhvørvi, segði Peter Jørgensen, og sum dømi um umstøðurnar nevndi hann, at fangarnir høvdu ikki egnar vesiumstøður. Skuldi ein fangi

á ves um náttina, var neyðugt at biðja um at fáa fangavørðin at lata upp. Hetta kom illa við hjá øðrum fangum, ið funnu sær fjaldar fartelesfonir fram um næturnar, tí fangarnir skuldu ikki hava fartelesfon. Oftani fingur fangavørðarnir tí eyga á fartelesfonirnar, ið síðani vórðu tiknar. Avleiðingin av tí var, at fangin, sum bað um at sleppa á ves, var avbúður av hinum fangunum dagin eftir.

Í Mjørkadali var gerandisdagurin kortini ein heilt annar.

Fangavørðarnir tosaðu við fangarnar sum við onnur menniskju, og umframt ves og bað hava fangarnir sjónvarp og aðrar hentleikar.

– Eg kundi fara í bað mitt um náttina, um eg vildi, segði Peter Jørgensen, sum eisini greiddi frá, at tað var fantastiskt at hava útsýni yvir Kaldbaksfjørð sum fangi.

At enda varð tíðin komin til at Peter Jørgensen skuldi leyslatast úr Mjørkadali. Peter Jørgensen greiddi frá, at hann

treivst so mikið væl í Mjørkadali, at tá hann skuldi leyslatast, spurdi hann fangavørðarnir í Mjørkadali, um hann ikki kundi fáa ein lykil, so hann kundi koma inn aftur.

Ein nýggj byrjan í Føroyum

Felagsskapurin Megna títt lív var tá komið í samband við Peter Jørgensen, og hann fekk ból í Bláa krossi í Havn. Um hetta mundið var vent í holuni hjá Peter Jørgensen, sum nú hevði lagt kriminella lívið aftan fyri seg.

Útsýnið úr fongsulsklivanum og føroyska náttúran hevði sett síni spor hjá Peter Jørgensen, og hann søkti tí um at fáa eina íbúð uttan fyri Havnina. Hóast 127 aðrir umsøkjara vóru, eydnaðist Peter Jørgensen at fáa íbúðina.

Peter Jørgensen hevur síðani fingið arbeiði í Føroyum, og yvirhøvur er tilveran komin upp á pláss. Peter Jørgensen greiddi frá, at í 2009 varð hann steðgaður yvir 60 ferðir upp á eitt hálv ár av lögregluni í Danmark, tí lögreglan visti, hvør hann var, og hvat hann fekst við. Í Føroyum ikki so mikið sum skeitir lögreglan eftir honum, segði Peter Jørgensen.